

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de hotărâre pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului
(ce vizează domeniul vamal)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Prezentul proiect de hotărâre este elaborat de către Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul de hotărâre a fost elaborat în vederea continuării procesului de armonizare a cadrului normativ național în domeniul vamal cu legislația Uniunii Europene, în contextul implementării prevederilor Codului vamal nr. 95/2021 și al ajustării actelor normative subordonate necesare aplicării uniforme a acestuia. Elaborarea acestuia derivă din acțiunile prevăzute la pct. 2, 4, 21 și 23 din Capitolul 29 – Uniunea vamală, Cluster 3. Competitivitate și creștere incluzivă din Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025. În acest sens, proiectul are drept scop alinierea cadrului normativ național la prevederile următoarelor acte juridice ale Uniunii Europene: 1. Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 al Comisiei din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013; 2. Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/2447 al Comisiei din 24 noiembrie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013; 3. Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1352/2013 al Comisiei din 4 decembrie 2013 de stabilire a formularelor prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 608/2013 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale; 4. Regulamentul (UE) 2022/2399 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 noiembrie 2022 de instituire a mediului aferent ghișeului unic al Uniunii Europene pentru vămi și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În prezent, anumite prevederi din actele normative pentru punerea în aplicare a Codului vamal necesită ajustări suplimentare pentru asigurarea unei coerențe depline cu normele europene și cu mecanismele electronice moderne aplicate în domeniul vamal. Analiza aplicării practice a normelor existente a evidențiat necesitatea intervenirii în special în domeniul: • regimului de tranzit TIR; • procedurilor privind garanțiile vamale; • cerințelor comune de date; • protecției drepturilor de proprietate intelectuală; • declarațiilor furnizorului privind originea mărfurilor; • schimbului electronic de informații; • dezvoltării și reglementării mediului național aferent ghișeului unic pentru vămi (GUV), în vederea asigurării interoperabilității sistemelor informaționale și a cooperării eficiente între autorități și operatorii economici.

În lipsa adoptării proiectului, persistă riscul menținerii unor necorelări între cadrul normativ național și standardele Uniunii Europene, ceea ce poate afecta uniformitatea aplicării procedurilor vamale.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de hotărâre are drept scop perfecționarea cadrului normativ necesar punerii în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021, în vederea asigurării aplicării uniforme a prevederilor acestuia, inclusiv a modificărilor operate prin proiectul de modificare a Codului vamal nr. unic 544/MF/2026, precum și clarificării unor aspecte identificate în practica administrativă și continuării procesului de armonizare a legislației vamale naționale cu legislația Uniunii Europene.

În acest sens, proiectul prevede modificarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a Convenției vamale relative la transportul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetului TIR (Convenția TIR, 1975), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 806/2022 și a Regulamentului de punere în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 92/2023, care reglementează proceduri vamale specifice, după cum urmează:

1. perfecționarea normelor privind desfășurarea operațiunilor de tranzit internațional sub acoperirea carnetului TIR, inclusiv prin stabilirea expresă a competențelor biroului vamal în cazul stabilirii itinerarului de deplasare, precum și a procedurii de notificare între birourile vamale în situațiile în care apare obligația de recuperare a drepturilor de import sau export;

2. clarificarea unor aspecte privind aplicarea garanțiilor vamale, inclusiv în ceea ce privește utilizarea garanției individuale și globale, pentru a asigura o aplicare uniformă a mecanismelor de garantare a datoriei vamale;

3. completarea cadrului normativ privind utilizarea și verificarea declarațiilor furnizorului referitoare la originea preferențială și nepreferențială a mărfurilor, inclusiv prin introducerea modelelor de declarații și a cerințelor privind conținutul acestora;

4. ajustarea unor prevederi referitoare la formalitățile vamale aplicabile la export, inclusiv delimitarea competenței birourilor vamale și uniformizarea documentelor utilizate în procedură;

5. introducerea unor reglementări suplimentare privind contingentul tarifar critic și condițiile de administrare a acestuia, în vederea alinierii cu mecanismele europene aplicabile;

6. consolidarea procedurilor administrative privind protecția drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritatea vamală, inclusiv prin reglementarea actelor procedurale aferente distrugerii mărfurilor suspectate că aduc atingere unor drepturi de proprietate intelectuală;

7. completarea anexelor tehnice aferente regulamentelor existente, prin introducerea unor formulare și modele de documente necesare aplicării uniforme a procedurilor administrative;

8. ajustarea unor noțiuni și formulări terminologice, în vederea asigurării coerenței între actele normative subordonate și terminologia utilizată în legislația vamală de bază și corelarea cu structura organizațională actuală a Serviciului Vamal.

9. instituirea cadrului normativ privind mediul național aferent ghișeului unic pentru vămi (Mediul GUV), în vederea reglementării schimbului electronic de date între Serviciul Vamal, autoritățile competente partenere și operatorii economici, precum și stabilirea rolului Serviciului Vamal în calitate de coordonator național al acestuia.

Prin modificările propuse se urmărește eliminarea dificultăților în aplicarea practică a normelor existente, reducerea riscului de interpretare neuniformă și crearea unui cadru normativ mai clar, previzibil și adaptat cerințelor actuale de administrare vamală.

Totodată, proiectul contribuie la dezvoltarea mecanismelor de digitalizare și interoperabilitate în domeniul vamal, prin corelarea procedurilor administrative cu schimbul electronic de date și cu sistemele informaționale aplicate în activitatea Serviciului Vamal.

Derogarea de la termenul general de intrare în vigoare prevăzut la art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative este justificată de complexitatea măsurilor instituite prin proiect și de necesitatea asigurării timpului necesar pentru realizarea măsurilor organizatorice, tehnice și informaționale aferente.

Deși hotărârea urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2027, pentru anumite prevederi sunt stabilite termene distincte de aplicare, în vederea asigurării pregătirii și operaționalizării sistemelor informaționale, adaptării proceselor și procedurilor, precum și pregătirii autorităților vamale și a operatorilor economici. Aplicarea etapizată a acestora, inclusiv de la 1 iulie 2027, urmărește să asigure o tranziție ordonată, previzibilă și eficientă către noile cerințe.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Au fost analizate opțiuni alternative, inclusiv menținerea cadrului normativ existent. Acest fapt nu a fost considerat viabil, întrucât nu ar permite eliminarea neclarităților identificate și nici asigurarea alinierii la legislația UE. Astfel, nu există opțiuni alternative, altele decât operarea modificărilor la hotărârile de Guvern. Menținerea reglementărilor actuale nu ar permite eliminarea neclarităților constatate în practică și nici adaptarea completă la cerințele actuale ale procesului de armonizare legislativă.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului va avea impact asupra activității autorităților publice responsabile de administrarea domeniului vamal, în special prin ajustarea procedurilor administrative interne și uniformizarea aplicării cadrului normativ aferent formalităților vamale.

Modificările propuse vor contribui la clarificarea competențelor funcționale ale Serviciului Vamal în procesul aplicării regimurilor vamale, administrării garanțiilor, controlului tranzitului internațional, verificării originii mărfurilor și aplicării măsurilor de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală.

Proiectul va facilita aplicarea uniformă a procedurilor de către subdiviziunile competente ale Serviciului Vamal, va reduce riscul interpretărilor neuniforme în activitatea practică și va contribui la eficientizarea schimbului de informații între structurile implicate în administrarea vamală.

Totodată, implementarea Mediului GUV va determina consolidarea cooperării interinstituționale între Serviciul Vamal și autoritățile competente partenere, prin integrarea sistemelor informaționale și automatizarea schimbului de date. Aceasta va contribui la reducerea sarcinilor administrative, optimizarea proceselor interne și creșterea eficienței controlului vamal.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului poate genera cheltuieli administrative minore aferente ajustării procedurilor interne, actualizării formularelor utilizate în activitatea vamală și, după caz, adaptării unor module informatice existente.

Aceste activități vor fi realizate în limitele alocațiilor bugetare aprobate pentru Serviciul Vamal și nu necesită alocarea unor resurse financiare suplimentare distincte din bugetul de stat.

În măsura în care anumite măsuri tehnice vor necesita dezvoltări informatice suplimentare, acestea vor fi integrate în procesele de modernizare instituțională deja planificate și susținute inclusiv prin proiecte de asistență externă.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul va avea un impact pozitiv asupra sectorului privat, în special asupra operatorilor economici implicați în operațiuni de import, export, tranzit și alte regimuri vamale, prin clarificarea și uniformizarea unor proceduri administrative aplicabile în domeniul vamal.

Modificările propuse contribuie la sporirea previzibilității în aplicarea normelor vamale, prin reglementarea mai clară a unor proceduri privind utilizarea garanțiilor, declararea originii mărfurilor, formalitățile aferente tranzitului internațional și aplicarea măsurilor de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală.

Totodată, ajustările propuse reduc riscul interpretărilor neuniforme în raporturile dintre Serviciul Vamal și mediul de afaceri, facilitând respectarea obligațiilor legale de către operatorii economici și contribuind la eficientizarea procesului de vămuire.

Introducerea Mediului GUV va facilita interacțiunea operatorilor economici cu autoritățile publice printr-un punct unic de acces, reducând necesitatea prezentării repetate a acelorași informații și documente. Astfel, se va diminua povara administrativă, se vor reduce timpii de procesare a formalităților și se va spori transparența procesului decizional.

Implementarea proiectului nu introduce obligații financiare noi semnificative pentru sectorul privat, ci urmărește îmbunătățirea cadrului procedural existent și alinierea acestuia la standardele aplicabile în domeniul vamal.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de hotărâre urmărește continuarea procesului de ajustare a cadrului normativ național subordonat în vederea aplicării uniforme a prevederilor legislației Uniunii Europene în domeniul vamal și asigurării coerenței actelor normative adoptate pentru punerea în aplicare a Codul vamal nr. 95/2021.

Prin proiect sunt transpuse prevederi relevante din următoarele acte juridice ale Uniunii Europene:

1. Regulamentul delegat (UE) 2015/2446;

2. Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/2447;
3. Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1352/2013.
4. Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/2399.

Modificările propuse vizează în special completarea normelor naționale privind procedurile aferente tranzitului vamal, utilizării garanțiilor, formalităților de export, determinării originii mărfurilor, administrării contingentelor tarifare, precum și aplicării măsurilor de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritatea vamală.

Implementarea deplină a prevederilor europene menționate necesită menținerea unui proces continuu de ajustare normativă, inclusiv prin actualizarea anexelor tehnice, formularelor și procedurilor administrative aferente actelor normative subordonate.

În acest sens, proiectul introduce reglementări suplimentare privind:

1. procedura de notificare și cooperare între birourile vamale în cadrul operațiunilor TIR;
2. utilizarea declarațiilor furnizorului și a declarațiilor pe termen lung privind originea mărfurilor;
3. completarea actelor procedurale aferente măsurilor de intervenție în domeniul protecției drepturilor de proprietate intelectuală;
4. ajustarea formularelor și anexelor necesare aplicării uniforme a procedurilor vamale.
5. instituirea Mediului GUV sunt în concordanță cu principiile promovate la nivelul Uniunii Europene privind dezvoltarea ghișeului unic vamal (EU Single Window Environment for Customs), inclusiv în ceea ce privește interoperabilitatea sistemelor, reutilizarea datelor și cooperarea între autorități.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul contribuie la dezvoltarea cadrului juridic intern necesar pentru aplicarea practică a normelor europene deja transpuse în legislația națională și pentru funcționarea coerentă a mecanismelor administrative instituite prin legislația vamală.

În mod particular, modificările propuse creează condițiile necesare pentru aplicarea uniformă de către Serviciul Vamal a procedurilor privind:

1. administrarea și verificarea regimurilor vamale speciale;
2. aplicarea măsurilor de garantare a datoriei vamale;
3. gestionarea formalităților aferente exportului și tranzitului;
4. verificarea documentelor de origine preferențială și nepreferențială;
5. aplicarea procedurilor de control și intervenție în cazul mărfurilor suspectate că aduc atingere drepturilor de proprietate intelectuală.

Totodată, proiectul permite corelarea normelor administrative cu mecanismele de schimb electronic de informații și cu procesele de modernizare a sistemelor informaționale vamale, aflate în curs de dezvoltare în cadrul reformei administrației vamale.

În același timp, proiectul creează cadrul juridic necesar pentru dezvoltarea și implementarea la nivel național a mecanismelor de tip ghișeu unic în domeniul vamal, în concordanță cu tendințele europene de digitalizare și integrare a serviciilor publice.

Adoptarea proiectului este necesară pentru asigurarea aplicării unitare a normelor europene în domeniul vamal și pentru consolidarea capacității instituționale de administrare a obligațiilor asumate în procesul de armonizare legislativă cu acquis-ul Uniunii Europene.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor www.mf.gov.md, la compartimentul Transparența decizională, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect, care poate fi accesat la linkul:

<https://www.mf.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Bierea-elabor%C4%83rii-proiectului-795>

Un anunț similar a fost plasat și pe platforma www.particip.gov.md și poate fi accesat la linkul:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-guvernului-pentru-modificarea-unor-hotarari-ale-guvernului-ce-vizeaza-domeniul-vamal/16720>

Totodată, acesta urmează a fi supus avizării și consultării publice în conformitate cu art.32 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și conform prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi remis Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice și Centrului Național Anticorupție pentru a fi supus expertizei anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul implică modificarea:

- Regulamentului cu privire la modul de aplicare a Convenției vamale relative la transportul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetului TIR (Convenția TIR, 1975), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 806/2022;
- Regulamentului de punere în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 92/2023.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului va fi realizată de către Serviciul Vamal, prin ajustarea actelor administrative interne, a procedurilor operaționale și a mecanismelor aplicate în activitatea curentă.

În acest scop, vor fi actualizate procedurile aferente regimurilor vamale, inclusiv cele privind tranzitul internațional, garanțiile vamale, verificarea documentelor de origine și protecția drepturilor de proprietate intelectuală. De asemenea, vor fi adaptate formularele și modelele de documente utilizate, inclusiv anexele tehnice relevante.

După caz, vor fi efectuate ajustări ale sistemelor informatice pentru a asigura conformitatea cu noile reglementări și schimbul electronic de informații.

În vederea implementării prevederilor aferente Mediului GUV, vor fi realizate măsuri tehnice de integrare și interconectare a sistemelor informaționale ale Serviciului Vamal și ale autorităților competente partenere, precum și dezvoltarea funcționalităților necesare schimbului electronic de date.

De asemenea, vor fi elaborate specificații tehnice, proceduri operaționale și ghiduri pentru utilizatori, precum și organizate activități de instruire pentru funcționarii implicați și operatorii economici.

Totodată, va fi organizat procesul de informare și instruire a funcționarilor vamali, iar subdiviziunile competente vor monitoriza aplicarea noilor prevederi și vor propune, la necesitate, ajustări suplimentare.